

3. postní neděle

VSTUPNÍ ANTIFONA Žl 25,15-16

Stále upírám oči na Hospodina, vždyť on mé nohy vysvobodí z léčky. Obrat' se ke mně a smiluj se nade mnou, vždyť já jsem tak sám a tak ubohý!

Nebo: Ez 36,23-26

Až na vás dokážu, že jsem svatý, shromáždím vás ze všech zemí. Pokropím vás očistnou vodou a budete čistí od všech svých nečistot. A vložím do vás nového ducha, praví Pán.

Uvedení do bohoslužby A

Co nás v této postní době vede právě sem do kostela? Kdyby se nás někdo takhle zeptal, jistě bychom bez velkých rozpaků dovedli říci: Postní doba, to je jako čas generálního úklidu v domácnosti. Zde vyklízíme zmetky, zátěže a odpadky svého života, snažíme se zkorigovat, správně zaměřit cíl našeho života. Ptáme se tu: „Pane, co mám dělat?“ A nasloucháme odpovědi v Božím slovu. I dnes začneme postní bohoslužbu připomenutím svých nedostatků a prosbou za odpuštění.

Nebo:

Ve společenstvích, ve kterých se dospělí připravují na přijetí iniciačních svátostí: křtu, eucharistie a biřmování během obřadů velikonoční vigilie, byli v liturgii 1. postní neděle katechumeni zařazeni mezi čekatele křtu. I my všichni, kteří se spolu s nimi připravujeme na obnovu našeho křestního vyznání, chceme se znovu zříci hříchu a jednoznačně přilnout ke Kristu. Postoje, které Církev vyžaduje od čekatelů křtu, bychom měli vzít také za své. Je to výborný program změny: obrácení našeho života.

Uvedení do bohoslužby B

Neděli co neděli se zde scházíme, protože musíme svůj vztah k Bohu a náboženství vždy znovu usměřňovat podle Písma svatého, abychom se nedostali do pověřivých nebo sektářských pozic. Máme se tu stále čemu učit, stále máme své náboženské představy prohlubovat podle myšlení a jednání Pána Ježíše. Připomeňme si, kolik nám toho ještě chybí ve vědění i jednání a poprosme za odpuštění svých vin.

Uvedení do bohoslužby C

Snad skoro každý prožije chvíli, kdy se mu zdá v jeho životě vše nevydařené, a kdy v něm pálí myšlenka: „Kdybych tak mohl začít znovu!“ Palčivost té myšlenky je v pocitu, že začít znovu není možné. Člověk nemůže vrátit čas. Člověk nemůže způsobit, aby se vymazalo, co se stalo. Život nemá zpátečku, ale poslouchej dnešní Boží slovo. Zde se požaduje, aby člověk znovu začal. Bible má pro to název pokání, což my si často prostince vysvětlujeme jako jít ke zpovědi, odepřít si maso k obědu a podobně. Dnes máme porozumět,

že se tu požaduje nesrovnatelně víc: změna celého smýšlení a tím i napravení celého člověka. Abychom dnes Boží slovo pochopili a uslyšeli, prosme o Boží světlo.

Nebo:

V dnešních liturgických textech navazuje Ježíš na dvě zprávy a komentuje je shodně znějícími slovy: „Když se však neobrátíte, všichni podobně zahynete.“ Stejným směrem ukazuje i následující podobenství o neplodném fíkovníku, jemuž je ještě jednou dána šance na přežití. Tak zachycuje neděle tohoto cyklu především téma spasitelného obrácení. V něm pak nejde o nic jiného, než o změnu smýšlení, o otočku na cestě a nalezení správného směru, který povede k cíli cesty. Dnešní liturgie nás zve, abychom si uvědomili toto veliké štěstí nové příležitosti.

Neříká se Sláva na výsostech Bohu

VSTUPNÍ MODLITBA

Bože, studnice milosrdenství a dobroty, ty nám dáváš příležitost, abychom svou hříšnost léčili modlitbou, postem a štědrostí; pohled', jak ve svědomí cítíme svou vinu a pokorně se z ní vyznáváme, ukaž na nás své veliké slitování, odpusť nám a pozvedni nás k sobě. Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. - Amen.

Cyklus A:

Uvedení do 1. čtení

Abychom mohli s porozuměním naslouchat vyprávění o živé vodě, o které si teď budeme číst, připomeňme si, že za každou živou vodou, tj. za každým životem je Bůh. Ten Bůh, který své dary dává i těm, kteří proti němu reptají.

Nebo:

Reptání Izraelitů proti Mojžíšovi bylo zároveň namířeno proti Bohu: tím vyjádřili vlastně svoji nespokojenost s Bohem. Bůh přes nevíru a reptání svého lidu nově prokazuje svou věrnost a lásku. Mojžíš má udeřit do skály holí, kterou udeřil do Nilu: tak se vyjadřuje spojitost s vysvobozením z Egypta. Ze skály vytryskne voda, která může napojit lidi a zachránit jejich život. Tato událost je obrazem mnohem hlubšího tajemství Božího působení: on může nechat vyvěrat vodu, tj. život i na poušti, na místě pustém a bez života.

1. ČTENÍ Ex 17,3-7 *Dej nám vodu, ať se napijeme.*

Čtení z druhé knihy Mojžíšovy.

Lid žíznil po vodě a reptal proti Mojžíšovi. Řekli: „Pročpak jsi nás vyvedl z Egypta? Abys zahubil nás, naše děti a náš dobytek žízní?“ Mojžíš volal k Hospodinu: „Co mám dělat s tímto lidem? Ještě trochu a ukamenují mě!“

Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vyjdi před lid v doprovodu několika starců z Izraele, vezmi si do ruky hůl, kterou jsi udeřil do Nilu, a jdi! Hle, já tam budu stát před tebou na Chorebu, udeříš do skály, vytryskne z ní voda a lid se napije.“

Mojžíš tak udělal před očima izraelských starců. Nazval pak jméno toho místa Massa a Meriba kvůli hádce izraelských synů a kvůli tomu, že pokoušeli Hospodina tím, že říkali: „Je Hospodin uprostřed nás, nebo ne?“

Slyšeli jsme slovo Boží.

Žl 95,1-2.6-7b.7c-9 Odp.:7c-8a

Odp.: Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu: - „Nezatvrzujte svá srdce!“

Pojďme, jásejme Hospodinu, - oslavujme Skálu své spásy, - předstupme před něho s chvalozpěvy - a písněmi mu zajásejme!

Odp.

Pojďme, padněme, klaňme se, - poklekněme před svým tvůrcem, Hospodinem! - Neboť on je náš Bůh - a my jsme lid, který pase, stádce vedené jeho rukou.

Odp.

Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu: - „Nezatvrzujte svá srdce jako v Meribě, - jako tehdy v Masse na poušti, - kde mě dráždili vaši otcové, - zkoušeli mě, ač viděli mé činy.“

Odp.

Uvedení do 2. čtení

První čtení dokládalo vyprávěním ze Starého zákona Boží věrnost. Svatý Pavel nám nyní dokládá Boží věrnost na jednání Pána Ježíše. I On nasadil život za lidi, kteří reptají proti Bohu.

Nebo:

Jedině vírou je možné stále znovu přistupovat k pokoji a přátelství s Bohem. Tato víra oživuje i naději, že jednou bude toto přátelství s Bohem prostoupeno září slávy. Taková naděje není založena na pouhém lidském přání, ale na jistotě Boží lásky k nám, jistotě vnuknuté přímo Duchem svatým přítomným v našem srdci. Tento Duch nás ujišťuje o Boží lásce tím, že připomíná největší a nejkrajnější projev Boží dobroty: Boží Syn zemřel za nás. Láska až do krajnosti je Boží odpovědí na lidskou zlobu a netečnost!

2. ČTENÍ Řím 5,1-2.5-8 *Láska je nám vlita skrze Ducha svatého, který nám byl dán.*

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Římanům.

Bratři a sestry!

Jestliže jsme ospravedlněni na základě víry, žijeme v pokoji s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista. Skrze něho totiž máme vírou přístup k této milosti a pevně v ní stojíme. Naše chlouba je také v tom, že máme naději dosáhnout slávy u Boha.

Naděje však neklame, protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán.

Kristus přece v ten čas, když jsme ještě byli slabí, zemřel za bezbožníky. Vždyť sotva kdo položí život za spravedlivého - možná, že se někdo umřít odhodlá za toho, kdo je mu milý. Ale Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus umřel za nás, když jsme byli ještě hříšníci.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Srov. Jan 4,42.15

Pane, ty jsi skutečně Spasitel světa; -
dej mi živou vodu, abych už nežíznila.

Uvedení do 3. čtení

I evangelium nás dnes vede k živé vodě. Pán Ježíš nejprve prosí Samaritánku o vodu a tím odhaluje svoji žízeň, která je spíš žízni po její žízni. Jeho prosba má vyvolat její touhu po živé vodě. Samaritánka nechápe, o jakou vodu tu jde. Ježíš jí proto vyjevuje její minulost, takže ona rozpoznává, že je prorokem, který mluví o duchovních věcech. Voda je zde symbolem Ježíšova zjevení, jeho Slova, které je Duch a Život. Právě v tomto Slově čili v Duchu a v Pravdě je třeba uctívat Otce. Tím zdrojem živé vody, zdrojem Božího života pro nás je sám Ježíš.

EVANGELIUM Jan 4,5-42 *Pramen vody tryskající do života věčného.*

Slova svatého evangelia podle Jana.

Ježíš přišel k samařskému městu zvanému Sychar, blízko pole, které kdysi odkázal Jakub svému synu Josefovi. Tam byla Jakubova studna. Ježíš, unavený chůzí, posadil se - tak jak byl - u té studny. Bylo kolem poledne.

Tu přišla jedna samařská žena navázat vodu. Ježíš jí řekl: „Dej mi napít.“ - Jeho učedníci totiž odešli do města, aby koupili něco k jídlu.

Samařská žena mu odpověděla: „Jak to? Ty, Žid, žádáš o napítí mne, Samaritánku?“ Židé se totiž se Samaritány nestýkají.

Ježíš jí na to řekl: „Kdybys znala Boží dar a věděla, kdo ti říká: ‚Dej mi napít‘, spíše bys ty poprosila jeho, aby ti dal živou vodu.“

Žena mu namítla: „Pane, vždyť ani nemáš vědro, a studna je hluboká. Odkud tedy chceš vzít tu živou vodu? Jsi snad větší než náš praotec Jakub, který nám dal tuto studnu a sám z ní pil i jeho synové a jeho stáda?“

Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo se napije této vody, bude zase žíznit. Kdo se však napije vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky, ale voda, kterou mu dám já, stane se v něm pramenem vody tryskající do života věčného.“

Žena mu řekla: „Pane, dej mi tu vodu, abych už nikdy neměla žízeň a nemusela sem chodit čerpat.“

Ježíš jí řekl: „Jdi, zavolej svého muže a zase přijď sem.“

Žena mu odpověděla: „Nemám muže.“

Ježíš jí na to řekl: „Správně jsi odpověděla: ‚Nemám muže‘; pět mužů už jsi měla, a ten, kterého máš teď, není tvůj muž. To jsi mluvila pravdu.“

Žena mu řekla: „Pane, vidím, že jsi prorok. Naši předkové uctívali Boha tady na té hoře, a vy říkáte: ‚Jen v Jeruzalémě je to místo, kde se má Bůh uctívat.‘“

Ježíš jí odpověděl: „Věř mi, ženo, nastává hodina, kdy nebudete uctívat Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě. Vy uctíváte, co neznáte, my uctíváme, co známe, protože spása je ze Židů. Ale nastává hodina - ano, už je tady - kdy opravdoví Boží ctitelé budou Otce uctívat v duchu a v pravdě. Vždyť Otec si vyžaduje takové své ctitele. Bůh je duch, a kdo ho uctívají, mají ho uctívat v duchu a v pravdě.“

Žena mu řekla: „Vím, že má přijít Mesiáš, nazvaný Kristus. Ten až přijde, oznámí nám všechno.“ Na to jí řekl Ježíš: „Já jsem to, ten, který s tebou mluvím.“

Právě tehdy se vrátili jeho učedníci a divili se, že mluví se ženou. Přesto však se nikdo nezeptal: „Co jí chceš?“ nebo „Proč s ní mluvíš?“ Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem: „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?“ Vyšli tedy z města a šli k němu.

Mezitím ho učedníci prosili: „Mistře, najež se!“ On jim však řekl: „Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“ Učedníci se mezi sebou ptali: „Přinesl mu někdo něco jíst?“

Ježíš jim řekl: „Mým pokrmem je konat vůli toho, který mě poslal, a dokonat jeho dílo. Říkáte přece: ‚Ještě čtyři měsíce, a nastanou žně.‘ Hle, říkám vám: Zvedněte oči a podívejte se na pole: jsou už bílá ke žnám. Ten, kdo žne, už dostává svou mzdu a shromažďuje úrodu pro věčný život, takže se raduje zároveň rozsévač i žnec. V tom je totiž pravdivé přísloví: ‚Jiný rozsévá a jiný sklízí.‘ Já jsem vás poslal sklízet, na čem jste nepracovali. Jiní pracovali, a vy sklízíte plody jejich práce.“

Mnoho Samaritánů z toho města v něj uvěřilo pro řeč té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala.“ Když tedy ti Samaritáni k němu přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam dva dny. A ještě mnohem více jich v něj uvěřilo pro jeho řeč. Té ženě pak říkali: „Věříme už nejen proto, že

nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně Spasitel světa.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

CO JE TO KŘESTNÍ MILOST

V dnešním evangeliu hledá Samaritánka, a to jsme my, bratři a sestry, živou vodu, kterou je pramen Kristova křtu. Příští neděli slepec, a to jsme zase my, hledá světlo: kterým je křestní milost. A ještě pak další neděli budeme jako mrtvý Lazar čekat, že Pán Ježíš v nás oživí křestní milost. Třikrát za sebou o křtu. Proč? Protože se nikdo z nás na svůj křest nepamatujeme, byli jsme pokřtěni hned po narození. Většina z nás prostě svůj křest prospala. Kdybychom si to pořádně nepřipomněli teď, když už z toho máme rozum, pak bychom mohli zaspat celý věčný život. Křestní milost by v nás zůstala spát a za celý život by se neprobudila. O to nám tedy jde: Sice jsme byli pokřtěni, ale nejsme v křesťanství ještě plně dovychováni. Nejen ti malí, ale my všichni jsme stále ještě Božími dětmi a učni křesťanského života. O živé vodě se vyprávějí všelijaké pohádky. Malé děti je poslouchají, ale nerozumí jim, berou to doslova. My už víme, že ta živá voda - to je křestní voda, milost, kterou lidem nabídl Pán Ježíš. Slovo „milost“ slyšíme při pozdravení na začátku mše, když nám kněz přeje, aby s námi byla milost našeho Pána Ježíše Krista.

Teprve dnes můžeme lépe pochopit, co to ta milost je: ona nás přivádí k Pánu Ježíši jako kompas. A nejen to, dává nám sílu, táhne nás k němu jako magnet. V této milosti máme věčný život v Bohu, radost z Božího přátelství. Tak veliká věc je tedy křestní milost. Když je to tak, řekneš si: proč se tedy nesnaží všichni lidé tu milost získat? Proč se lidé za milostí nehrnou, zvláště když se dává zadarmo! Však víme, jaká bývá tlačenička, kde se někde něco dává zadarmo. Třeba jen prospekty. To je tak. Většina lidí uvažuje tak jako ta samařská žena. Ta také nejprve nebrala Pána Ježíše nijak vážně: „Ani nemá, čím by vodu nabral, a ještě vodu slibuje, a dokonce žive!“ A teprve když pochopila, že on je víc než obyčejný člověk, tu hned chce z této známosti něco vyzískat: „Dej mi tu živou vodu, abych se už nikdy nemusela dřít s taháním vody od této studny.“ Rozhovor se samařskou ženou je v této chvíli, jak se říká: jeden o voze a druhý o koze. Ježíš mluví o milosti, o živé vodě, a samařská žena o vodě obyčejné.

Tak je to s mnoha lidmi. Jedni, když jim Pán Ježíš nabízí svou milost, ohrnují nad tím nos: „Co ten nám může dát! Nemá ani vědro!“ Nechápu, že Ježíš je Bůh, že opravdu má živou vodu, Boží milost. A jiní zase chtějí mít jen a jen to své pohodlí. Chtějí, aby je Kristova milost zbavila všech starostí a námahy. Myslí si, že milost, to že je pohodlný život v nicnedělání. A my víme, že tohle milost není. Milost je Kristův dar, pramen věčného života, který nám dává radost z života pozemského, a vše, co potřebujeme na cestě do věčného

království Kristova. Boží milost je veliký Kristův dar. Proto jsme sem za ním dnes přišli, aby nám svůj veliký dar, svou milost, mohl dát a křestní věčný život v nás posílit. Jako ta samaritánská žena, když pochopila, koho má před sebou, obraťme se k němu i my s radostnou důvěrou a vyznejme svou víru.

SAMOMLUVA A ROZHOVOR

Ne každý rozhovor je opravdu rozhovorem. Někdy jsou to dva monology, samomluvy vedle sebe. Každý mluví o svém, já o voze, on o koze, jak se říká. Nezdálo se vám dnes při naslouchání evangeliu, že na tom tak byl Pán Ježíš při rozhovoru se Samaritánkou? Žena hovořila o svých zájmech, o rozporu mezi Židy a Samaritány, o tom, co je to za námahu, každodenně se tahat s vodou z této studny, o naději, že už brzo přijde Mesiáš. A Pán Ježíš zatím mluví o živé vodě věčného života, o modlitbě v Duchu a pravdě. Není tento rozhovor typický i pro náš dnešní hovor s Pánem Ježíšem? On a jeho Církev mluví o Bohu, o Boží milosti, o obrácení, a my mluvíme o výhodách a nevýhodách našeho všedního života.

Ale pak došlo v rozhovoru se Samaritánkou k náhlé změně a k porozumění. Pán mluví se soucitem o jejích trápeních s mužskými, a žena pochopí, kdo je ten, co s ní mluví. On zná základní problémy jejího života, její hříchy, a nezavrhne ji, ukazuje jí láskyplně cestu z jejích malérů. To musí být ten čekáný Mesiáš! A teď se ptejte ty i já: Znáš já vůbec, co je základní problém mého života? Víš já vůbec, proč bývám rozladěný, smutný či bez nálady? Stojím o to, aby někdo, byť by to byl i sám Pán Ježíš, ukázal tak přímo a bez obalu, prstem na největší problém mého života? Aby někdo pojmenoval správným jménem mé neklidy, mou nejistotu, můj strach, mou úzkost, která občas člověka rozechvěje? Jaký je základní, nejhlubší problém mého života?

Dnešní evangelium nám říká: Nemusíš se bát! Když se s Pánem Ježíšem posadíš na okraj studně, nemusíš se bát zdviženého prstu, pohoršlivého zamračení a odsouzení. Ježíš je ten, který nesoudí, ani neodsuzuje. Ježíš osvobozuje. Ježíš uzdravuje v samém kořeni tvé bytosti. Ježíš tiší žízeň. Přejí vám všem tedy zážitek té samaritánské ženy u studny. Abyste při svátosti smíření, ve chvíli svatého přijímání, při modlitbě, zažili setkání s Ježíšem - lékařem, Mistrem a Přítelem, který ti podává záchrannou ruku. Jako té Samaritánce. Samaritánka se po tomto setkání s Ježíšem stala jeho apoštolkou: „Pojďte se podívat, je zde někdo, kdo mi řekl, co jsem všechno udělala. Je zde někdo, kdo mi vyjevil všechny mé viny s takovou láskou, že jsem nikdy nebyla tak šťastná. Pojďte se podívat! Pojďte a zkuste to také! Možná, že vám prokáže stejné dobro jako mně.“ Pojďme tedy všichni k Ježíšovi!

NEJLEPŠÍ PŘÍTEL

Jak v dnešní situaci vychovávat děti v radostné lidi, plné zdravé sebedůvěry, chuti do života a tvůrčí fantazie? Jak vychovávat děti v radostné křesťany, kteří v životě nebudou trpět osamělostí, protože poznali a získali nejlepšího přítele na cestu životem, Pána Ježíše? Křesťan nemusí mít v hlavě žádnou komplikovanou myšlenkovou stavbu věroučného systému. Stačí poznat lásku Ježíše Krista a naučit se mít ho rádi. Vždyť v Ježíšově živé osobě je shrnuto vše. Vychovatelé už dnes dobře vědí, že je to naopak než líčí fantazie autorů dobrodružných románů o dětech vychovaných zvířátky v lese: Bez výchovy zůstává lidské dítě tvorem podobným víc zvířeti než člověku. Bez výchovy by se člověk podobal ostatním živočichům: žil by převážně životem pudů a instinktů. Ztrácel by smysl pro duchovní a kulturní hodnoty. Náznaky tohoto vývoje můžeme pozorovat u části dnešní mládeže. Takový život bez víry je chudý a plochý, jednotvárný a nezajímavý. Proto se mnozí mladí tak nudí, ač jsou obklopeni spoustou zábavných a rozptýlujících prostředků. A aby tu nudu zahnali, dělají násilnosti, přepadají lidi, omamují se drogami. Je potřeba náboženské výchovy, aby naše děti byly uchráněny životního scestí, aby poznaly smysl života a jeho cíl v radosti Boží.

Je tedy třeba mluvit o tom, jak dítěti pomáhat, aby si vytvořilo živou představu dobrého Boha Otce, a jak postupovat při poznávání Božího Syna. Nejprve mají poznat, kdo je Pán Ježíš. Pak vypravovat, co nám pověděl a nakonec vést dítě k setkání s eucharistickým Ježíšem v kostele. Mnoho pozornosti je třeba věnovat základním otázkám správné výchovy. Někomu se možná zdá, že těch řečí o správné výchově našich dětí je zbytečně mnoho. Kdosi míní, že naši rodiče se s námi takhle nepiplali a také jsme vyrostli. Nedejme se tím zmýlit. Za prvé ten kdosi si už moc nepamatuje z toho, jak ho jeho maminka učila pořádku, když mu byly dva, tři roky. A naše maminky měly v mnohém vrozený mateřský a vychovatelský cit, který už dnešní děvčata tak zřetelně nemají. Musí se proto s výchovnými zásadami seznamovat a osvojovat si je.

Jsou i takoví lidé mezi námi, kteří výchovu k lásce a svědomitosti považují za změkčilost, která by dítěti v dospělém životě mohla škodit. Jak osudně těžké následky může mít taková výchova, dokládá jeden případ: Rodiče zcela nepřístupní jakékoli radě vedli chlapce k záměrnému sobectví se zdůvodněním, že život je boj, který se s nikým nemazlí, že vítězí ten, kdo je bezohlednější. Učili hochu nic nepůjčit, nic nedarovat, bránit si své věci, odmítat i žert druhých jako útok na sebe. Z hochu se stal člověk bezohledný, který se ani trochu nenaučil soucitu. Tloukl nakonec i rodiče, kteří ho té tvrdosti naučili. Byl nevěrný ženě, nestaral se o své děti. A když se dostal pro svou sobeckou bezohlednost do těžší životní situace, nedovedl ji vyřešit jinak než sebevraždou.

Je nezbytné se seznamovat se správnými vychovatelskými zásadami. Ovšem, každou zásadu nutno v jednotlivých případech uplatňovat s rozumem a rozvahou, zda a nakolik je vhodné ji právě zde použít. Uveďme si příklad: Při hovoru o výchově k sebekázi a k pevné vůli se mluví o potřebě umět snést bolest, nemoc, být statečný. Je to tak správné. Ale jsou situace, kdy i statečný

chlapec a šikovná holčička mají právo na své slzy, jimiž se nejlíp odreaguje úlek z rozbitého kolena nebo zadřené třísky. Příliš tvrdá a sparťanská výchova je stejně nesprávná a škodlivá jako změkčilost a slabošství. Je třeba citlivě najít ten pravý střed a pomoci vhodně dítěti k vývoji správným směrem. Dá to přemýšlení a znovu nám to připomíná výrok, že dobrý vychovatel víc o dítěti přemýšlí, než mu poroučí. Je vlastně jen jedno velké vychovatelské umění: Žádat rozumné věci rozumnou formou.

Všechny vychovatelské zásady, jak jsme si je zde řekli, nejsou vlastně nic nového. Už tři sta let před námi zjistíte, že se znaly výchovné zásady, které nám dnes znovu objevuje a vědecky zdůvodňuje hloubková psychologie. Pokud jde o to, že se má s výchovou začít hned od dětství, je třeba obšírnějšího dokazování vzhledem k netečnosti některých rodičů, kteří povolují dětem v prvních letech všechno a soudí, že děti budou k výchově schopnější, jakmile dospějí. Ať vědí, že tak ztrácejí příležitost, která se už nevrátí. Jak rozestřel strom své větve, když byl maličký, tak je podržuje až do konce. I když základy výchovy jsou položeny ve věku od 3 do 5 let, přesto platí, že výchova člověka nekončí školou, nekončí dosažením dospělosti. Trvá po celý život a končí až smrtí. Duševní růst člověka, růst víry, naděje a lásky k Bohu a k bližnímu, to je proces, který je tím nejvyšším, čím se projevuje život. Vždyť k tomu je člověk stvořen, a proto žije, aby Boha stále hlouběji poznával, stále více ho miloval a stále radostněji mu sloužil. Dej to Pán Bůh nám všem, abychom to dokázali.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Je to veliká a krásná věc, když my, místní církev, sjednoceni v Duchu svatém, takto stojíme před Bohem a společně prosíme:

Probouzej nová kněžská povolání a dej, ať v našich rodinách jsou dobré podmínky pro jejich vznik a růst.

Dej, aby svět hledal a našel a poznal, co je mu k pokoji.

Učiň z nás lidi živé tvým životem a pokojné tvým pokojem.

Ať naše děti poznají Pána Ježíše jako svého nejlepšího Přítele a učitele správného jednání.

Ať všichni pokřtění se stanou skutečnými křesťany.

Ať je nám nedělní shromáždění v kostele zdrojem klidu a síly pro celý pracovní týden.

Ať si naše děti oblíbí chrám jako dům rodinného společenství Boha s lidmi.

Bože, dej nám, ať se tu příští neděli zase sejdeme v pokojné pospolitosti k načerpání milosti a elánu, ať denně žijeme v duchu evangelia Ježíše Krista, našeho Pána. - Amen.

Nebo:

Spolehněme se na pomoc Ducha svatého, který nám byl dán, s nadějí prosme za celý svět a říkejme:

Za křesťany a za všechny, kdo věří v jediného Boha, aby žili v duchu a v pravdě.

Za národy i jednotlivce, kterým jsou upírána jejich práva, jejich lidská důstojnost a svoboda.

Za pomoc Ducha svatého pro lidi, kteří jsou bezradní.

Za oběti násilí, teroru, hladu, různých neštěstí a přírodních katastrof.

Za ty, kdo se pro svou slabost, stáří nebo nemoc cítí být neužiteční.

Za lidi, kteří vykonali dobro, ale trpí nevděkem a výčitkami.

Za naši farnost, abychom se vždy řídili Boží vůlí.

Prosme také, abychom si vážili toho, co máme – především daru křesťanské svobody.

Pane, prameni života, vyslyš naše prosby, vždyť jsme tvá Církev a modlíme se za celé lidstvo. Tobě buď chvála na věky věků. - Amen.

Cyklus B:

Uvedení do 1. čtení

Nyní budeme naslouchat, jak Hospodin přijímal Izraele za svůj lid. Dostávají životní pravidla, jak má žít člověk stvořený k Božímu obrazu. Tato pravidla platí dodnes, i pro nás a pro každého člověka, který chce žít jako člověk.

Nebo:

Jak prozrazuje samotný začátek dnešního prvního čtení, Desatero je více než pouhý souhrn povinností: „Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.“ Tato věta poskytuje základ a zdroj všech přikázání: Bůh osvobodil Izraele k tomu, aby mohl zachovávat Boží nařízení. Boží dar je tak uschopněním k životu podle Božího řádu.

1. ČTENÍ Ex 20,1-17 *Zákon byl dán skrze Mojžíše.*

Čtení z druhé knihy Mojžíšovy.

Bůh vyhlásil všechna tato přikázání:

„Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví.

Nebudeš mít jiné bohy mimo mě.

Neuděláš si modlu, totiž žádnou podobu toho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí.

Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivý. Stihám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení těch, kdo mě nenávidí, ale prokazují milosrdenství tisícům pokolení těch, kdo mě milují a zachovávají mé příkazy.

Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.

Pamatuj na den sobotní, že ti má být svatý. Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. Ale sedmý den je den odpočínutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci, ani ty, ani tvůj syn a tvá dcera, ani tvůj otrok a tvá otrokyně, ani tvůj dobytek, ani přistěhovalec, kterého jsi přijal k sobě. V šesti dnech totiž učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto Hospodin dni sobotnímu požehnal a oddělil ho jako svatý.

Cti svého otce i svou matku, abys dlouho žil na zemi, kterou ti dává Hospodin, tvůj Bůh.

Nezabiješ.

Nezcižolžíš.

Nepokradeš.

Nevydáš křivé svědectví proti svému bližnímu.

Nebudeš dychtit po domu svého bližního. Nebudeš dychtit po ženě svého bližního, ani po jeho otroku, ani po jeho otrokyni, ani po jeho býku, ani po jeho oslu, vůbec po ničem, co patří tvému bližnímu.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

Ži 19,8.9.10.11 Odp.: Jan 6, 68b

Odp.: Pane, ty máš slova věčného života.

Hospodinův zákon je dokonalý, občerstvuje duši, - Hospodinův příkaz je spolehlivý, - nezkušenému dává moudrost.

Odp.

Hospodinovy předpisy jsou správné, - působí radost srdci, - Hospodinův rozkaz je jasný, osvětluje oči.

Odp.

Bázeň před Hospodinem je upřímná, trvá navěky, - Hospodinovy výroky jsou pravdivé, - všechny jsou spravedlivé.

Odp.

Dražší jsou nad zlato, nad hojnost ryzího zlata, - sladší jsou nad med, nad šťávu z plástů.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Ve druhém čtení vysvětluje svatý apoštol Pavel, proč lidé tak těžkopádně chápali Kristovo učení: bránily jim předsudky, kterých se nedovedli zbavit. Jaké předsudky brání nám?

Nebo:

Bůh je větší než veškeré lidské představy. Je tak velký, že mohl paradoxně projevit i ukrýt svou moc i moudrost pod opačnou podobou slabosti a pošetilosti kříže! Touto cestou chtěl přivést Židy i Řeky k poznání, že jejich schémata o Bohu nestačí. Bůh je vždy větší, a proto k němu lze dojít pouze uznáním malosti svého rozumu a přijetím jeho cesty, jíž je ukřižovaný Kristus.

2. ČTENÍ 1 Kor 1,22-25 *Kážeme Krista ukřižovaného, Židy to uráží, ale pro ty, kdo jsou povoláni, je to Boží moudrost.*

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'ánům.

Bratři a sestry!

Židé si přejí zázraky, Řekové zase hledají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného. Židy to uráží a pohané to pokládají za hloupost. Ale pro ty, kdo jsou povoláni, ať jsou to židé nebo pohané, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. Neboť „pošetilá“ Boží věc je moudřejší než lidé a „slabá“ Boží věc je silnější než lidé.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Jan 3,16

Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna; -
každý, kdo v něho věří, má věčný život.

Uvedení do 3. čtení

Evangelium nám připomíná, že velikonoce se už blíží. Pán Ježíš se pustil do čištění chrámu: vyhání z něho, co tam nepatří. I my musíme provést očistu, především na sobě, abychom byli Božím chrámem.

Nebo:

Očištění chrámu je prorockým znamením očisty a prohloubení samotného tehdejšího náboženského života. Namísto náboženství smíšeného se zištností Ježíš přináší postoj k Bohu zbavený sobeckých zájmů. Navíc tento nový postoj není už soustředěný na viditelný chrám jakožto místo Boží přítomnosti. Novým chrámem je nyní samotné Ježíšovo tělo.

EVANGELIUM Jan 2,13-25 *Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej zase postavím.*

Slova svatého evangelia podle Jana.

Byly blízko židovské velikonoce a Ježíš se odebral vzhůru do Jeruzaléma. V chrámě zastihl prodavače býčků, ovcí a holubů i směnárníky, jak tam sedí. Tu si udělal z provazů důtky a vyhnal všechny z chrámu i s ovci a býčky, směnárníkům rozházel peníze a stoly jim zpřevracel a prodavačům holubů řekl: „Jděte s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržnici!“ Jeho učedníci si vzpomněli, že je psáno: „Horlivost pro tvůj dům mě stravuje.“

Židé mu však namítli: „Jakým znamením nám dokážeš, že tohle smíš dělat?“

Ježíš jim odpověděl: „Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej zase postavím.“

Tu židé řekli: „Tento chrám se stavěl šestačtyřicet let - a ty že bys ho zase postavil ve třech dnech?“

On však to řekl o chrámu svého těla. Teprve až byl vzkříšen z mrtvých, uvědomili si jeho učedníci, co tím chtěl říci, a uvěřili Písmu i slovu, které Ježíš řekl.

Když byl v Jeruzalémě o velikonočních svátcích, mnoho jich uvěřilo v jeho jméno, když viděli znamení, která konal. Ježíš se jim však sám nesvěřoval, protože znal všechny a nepotřeboval, aby mu někdo něco o lidech vykládal. Sám totiž věděl, co je v člověku.

Slyšeli jsme slovo Boží.

MOJŽÍŠ VYCHOVATELEM KE SVOBODĚ

Vyčistění starozákonního chrámu není gestem odmítnutí Starého zákona; očista nevede ke zničení, ale k zdokonalení. „Nemyslete si, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Nepřišel jsem je zrušit, ale naplnit.“ (Mt 5,17) To tedy znamená, že Mojžíšovo Desatero se ukládá v plné závaznosti i nám. Podívejme se proto nejprve na Mojžíše, a pak na jeho Desatero. Ptal se kněze kdosi po kázání: „Jak tomu máme vlastně rozumět, co se v Bibli píše o Abrahámovi? Vždyť jsou tam popisy konkrétních událostí, jsou tam rozhovory v přímé řeči, co Abrahám mluví s lidmi i s Bohem. To ten svatopisec byl při tom a zapisoval si to jako reportér, že to tak může doslovně citovat?“ Odpověď jistě víte: Pisatel nebyl současníkem Abraháma, ba ani ne Mojžíše. Psal až za dlouhá staletí po nich. Když chtěl představit velkého patriarchu a ukázat, jak byl otcem víry, používal prostředků u všech spisovatelů obvyklých: ve formě živého rozhovoru, v líčení různých událostí a situací nám zpřítomňuje jeho osobnost.

Stejně je tomu tak i u Mojžíše. Tomu patří v dějinách spásy titul: vychovatel Božího lidu a zachránce z otroctví. A dech se nám až tají, jak dovedl pradávny autor, vedený Duchem svatým, představit Mojžíše jako předobraz Vykupitele. Nepřipomíná nám košík s dítětem bloudící po vlnách Nilu, vyprávění o chatrných jesličkách, kde po hledání místa v hospodě nakonec

spočinul Vykupitel? V jednom časopise byla reportáž, která chtěla jako objevnou senzaci předložit čtenářům prý nejnovější objevy badatelů, že různé prvky biblických starozákonních vyprávění se vyskytují v různých zemích Orientu dávno před sepsáním Bible. Mojžíšovo putování v košíku po vodách Nilu našli v egyptských papyrech, našli je i na babylonských tabulkách, je to tedy jen pověst a bajka, nikdy se to nestalo, Bible tedy nemá pravdu. Jenže toto je objev asi jen pro autora té reportáže.

Archeologové a biblisté tyto staré prameny moc dobře znají už dávno. Že se to nestalo? Stalo a mnohokrát a stále se stává: víme nejen o křehkém košíku se spícím dítětem; víme o vratkém člunu na bouři zmítaných vlnách jezera, na němž spal ten, v němž dřímala ještě celá Církev. Víme o loďce Petrovy Církev, kterou znovu a znovu hrozí potopit bouře časů i nápor současných větrů. Tak často zažívá znovu Boží lid úzkost: „Bože, ty mlčíš, ty spíš, a nám hrozí záhuba! To je ti jedno, že nám hrozí utonutí?“ A vždy znovu se ozve v pravý čas útěšné slovo: „Proč se bojíte, proč jste malověrní?“ Mojžíš byl po celý život hlasem těšícím úzkostný a malověrný nárek bývalých otroků, kteří byli teprve na cestě ke svobodě. Co se nareptali na poušti proti Hospodinu, kolikrát je pokoušela představa šťavnaté egyptské cibule, hrců masa či zlatého telete.

A Mojžíš, vychovatel Božího lidu, zvedá desky Desatera, učí věrnosti a smlouvě s Hospodinem. Ani nám pokušení proti Desateru není cizí. Jaké zástupy utíkají od Boží Hory, od Sinaje do údolí zlatých telat, vonících plných hrců! K naší svatopostní přípravě má patřit i nové zamyšlení nad Desaterem jako příprava na velikonoční svatou zpověď a na celoroční zúčtování naší osobní cesty do zaslíbené země Kanaánu, do nebe. Kdo se nad Desaterem vždy znovu nezamýšlí v ruce s dobrým, dnešnímu životu odpovídajícím zpovědním zrcadlem, stručným to obsahem správného morálního jednání, tomu hrozí, že dříve nebo později skončí jako moderní farizej: nikoho jsem nezabil, nikoho jsem neokradl; pravda, nějakou hloupost někdy udělám, ale to přece dělá každý. Já jsem ten spravedlivý, zlí jsou ti kolem mne.

Kdo neumí své hříchy vidět, kdo je nemá před očima, tomu sedí v zadu za krkem v podobě narušených nervů, které vedou do ordinací psychiatrických poraden. Není lepší srovnat si své věci s pomocí zkušeného zpovědníka, než hledat úlevu srdce u psychiatra nebo při šestém pivu u pobryndaného hospodského stolu? Povzdechl si jeden lékař psychiatr: čím méně je vás kněží, tím více práce máme my, jenže my máme místo svátostí jen pilulky. Jak jsem tedy věrný v zachovávání Desatera, smlouvy s Bohem? Jak daleko jsem na cestě s Mojžíšem, vychovatelem ke svobodě Božích dětí, od otroctví svých nálad a choutek a žádostivostí k umění vládnout si sám podle zákona lásky, který celé Desatero zahrnuje? Když Izraelští bojovali s pohanskými Amalekity, Mojžíš se modlil za Boží lid. Když mu ruce klesaly, podpíral ho Árón a Hur. Když Ježíš prosil své nejvěrnější učedníky, aby mu byli oporou v agónii Getsemanské zahrady, jeho učedníci spali. V mešní oběti půjdeme teď s Pánem Ježíšem na

Golgotu. Vyznejme svou víru v něj a poprosme, aby byla bdělá a opravdu vidoucí.

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Modleme se k Bohu, který nám svým zákonem otevřel cestu ke svobodě Božích dětí:

Povolej mladé, aby tě následovali, v moci Ducha svatého hlásali evangelium a sloužili lidem na cestě spásy.

Za všechny křesťany, aby ukazovali světu správný život podle Božího zákona.

Za lidi, kteří Boha neznají, aby ho objevili v zákonech přírody a v hlubinách lidského srdce.

Za lékaře a ošetřovatele, kteří pečují o duševně nemocné lidi, aby si zachovali trpělivost a radost.

Za naši farní rodinu, abychom k velikonočním svátkům všichni vyčistili chrám své duše.

Prosíme tě, Bože, přijmi naše pokorné prosby a dej, ať dobře rozeznáváme, co je tvá vůle a podle ní se také řídíme. - Amen.

Cyklus C:

Uvedení do 1. čtení

Máme se změnit a začít znovu. To po nás chce Bůh. Ale jde to? Tou otázkou se zabývá dnešní starozákonní čtení. Mojžíš, pastýř ovcí, je volán, aby šel dělat vysokou politiku, aby se stal vůdcem lidu. Děsí se toho a ptá se Boha: „Kdo jsi, že si bereš právo po mně žádat, abych změnil celý svůj život, abych změnil sebe?“ A slyší odpověď: „Já jsem, který jsem tu pro vás. Já jsem tu pro tebe, člověče.“ Rozumíš té odpovědi? Je-li Bůh s člověkem, člověk se dokáže změnit. Dokáže změnit i svět kolem sebe k lepšímu.

Nebo:

Mojžíšovo setkání s Hospodinem na Chorebu je počátkem nové etapy v dějinách Izraele. Hospodin se zde zjevuje jako Bůh podivuhodný a mocný, který je nad zákonitostmi přírody. To je naznačeno keřem, který není ohněm stráven. Tímto úkazem projevuje svou svatost vzbuzující bázeň. Přesto se tento svatý Bůh projevuje zároveň jako Bůh blízký, který má s člověkem osobní vztah: on je Bohem Abrahámovým, Izákovým a Jakubovým. On zná bídu a bolest svého lidu. Svatý Hospodin nezůstává ve výšinách, ale sestupuje, aby zachránil. Boží jméno Jahve vyjadřuje tuto spásitelnou přítomnost: Bůh je ten, kdo je blízko.

1. ČTENÍ Ex 3,1-8a.13-15 *Ten, který jest, posílá mě k vám.*

Čtení z druhé knihy Mojžíšovy.

Mojžíš pásal stádo svého tchána Jitra, midjanského kněze. Když jednou vyhnal stádo za step, přišel k Boží hoře Chorebu. Tu se mu zjevil Hospodinův anděl v plameni ohně, který šlehal ze středu keře. Díval se, a hle – keř hořel plamenem, ale neshořel.

Mojžíš si řekl: „Půjdu se podívat na ten zvláštní zjev, proč keř neshoří.“ Když Hospodin viděl, že se přichází podívat, zavolal ze středu keře: „Mojžíši, Mojžíši!“

A on odpověděl: „Tady jsem!“

Bůh řekl: „Nepřibližuj se sem, zůj opánky ze svých nohou, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá.“ A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, já jsem Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův!“ Mojžíš zahalil svou tvář, neboť se bál pohlédnout na Boha.

Hospodin pravil: „Viděl jsem bídu svého lidu, který je v Egyptě, slyšel jsem jejich nárek na biřice; ano, znám jejich bolesti. Proto jsem sestoupil, abych je vysvobodil z ruky Egyptanů a vyvedl je z oné země do země úrodné a širé, do země oplývající mlékem a medem.“

Mojžíš pravil Bohu: „Hle, já přijdu k synům Izraele a řeknu jim: ‚Posílá mě k vám Bůh vašich otců.‘ Když se zeptají: ‚Jaké je jeho jméno?‘ – co jim mám říci?“

Bůh pravil Mojžíšovi: „Já jsem, který jsem!“ A dodal: „Tak řekneš synům Izraele: ‚Ten, který jest, posílá mě k vám.‘“

A ještě pravil Bůh Mojžíšovi: „Tak řekneš synům Izraele: ‚Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahámův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův, posílá mě k vám!‘ To je moje jméno na věky, to je můj název po všechna pokolení.“

Slyšeli jsme slovo Boží.

ŽI 103,1-2.3-4.6-7.8+11 Odp.: 8a

Odp.: Hospodin je milosrdný a milostivý.

Veleb, duše má, Hospodina, - vše, co je ve mně, veleb jeho svaté jméno! -
Veleb, duše má, Hospodina - a nezapomeň na žádné z jeho dobrodiní!

Odp.

On odpouští všechny tvé viny, - on léčí všechny tvé neduhy. - On vykupuje tvůj život ze záhuby, - on tě věncí láskou a slitováním.

Odp.

Hospodin koná spravedlivé skutky, - zjednává právo všem utlačeným. Oznámil své plány Mojžíšovi, - izraelským synům své skutky.

Odp.

Hospodin je milosrdný a milostivý, - shovívavý a nadmíru dobrotivý. -Jak vysoko je nebe nad zemí, - tak je velká jeho láska k těm, kdo se ho bojí.

Odp.

Uvedení do 2. čtení

Svatý apoštol Pavel připomíná korintským křesťanům a s nimi i nám, že Bůh nás nezachrání bez nás, bez naší osobní spolupráce: ani členové vyvoleného národa neměli nebe předplacené.

Nebo:

Bůh skrze křest mořem nejprve přivedl izraelský lid ke svobodě a k nové existenci. Na poušti jej pak živil manou a vodou ze skály. Na tyto projevy Boží věrnosti však lid odpovídá nevěrností. Tyto události z dějin Izraele svatý apoštol Pavel aktualizuje pro život křesťanů. Křesťané mohli přijmout ještě skvělejší Boží dary: nový život z vody a z Ducha, pokrm i nápoj, které živí věčný život. Přes tak velké skutky Boží milosti je každý křesťan vystaven nebezpečí promarnění těchto darů. To se stává upadnutím do převrácenosti srdce, kdy touhu po Božích darech nahrazujeme zlou žádostí a vděčnost vůči Bohu zaměňujeme s reptavostí. Prostředkem k překonání těchto pokušení je bdělost srdce.

2. ČTENÍ 1 Kor 10,1-6.10-12 *Život lidu s Mojžíšem na poušti byl zapsán jako výstraha pro nás.*

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'anům.

Chtěl bych vám, bratři a sestry, připomenout, že všichni naši praotcové byli pod oblakem, všichni prošli mořem, všichni přijali Mojžíšův křest v oblaku a v moři, všichni jedli stejný duchovní pokrm a všichni pili stejný duchovní nápoj; pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skálou byl Kristus. Ale přesto se většina z nich Bohu nelíbila. Pomřeli na poušti.

Tyto věci se staly nám pro výstrahu, abychom netoužili po špatnostech, jako toužili oni. Ani nereptejte, jako někteří z nich reptali, a za to byli pobiti od anděla Zhoubce.

To se jim přihodilo jako výstražný příklad a bylo to napsáno jako poučení pro nás, kteří žijeme v době poslední. Když se tedy někdo domnívá, že stojí, ať si dá pozor, aby nepadl.

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZPĚV PŘED EVANGELIEM Mt 4,17

Obráťte se, praví Pán, -
neboť se přiblížilo nebeské království.

Uvedení do 3. čtení

Co chce po člověku evangelium? Pěkně to vycítil francouzský filosof Jean Gardonnel: „Co chce evangelium? Z každého dřeva udělat oheň!“ A má pravdu. Ježíšovo evangelium nás chce vytrhnout z našeho ohnívání, chce nás zapálit k novému ohni, k novému začátku.

Nebo:

Také obyčejné události mohou zprostředkovat Boží poselství. Pán Ježíš používá dvě zprávy z nedávné minulosti, aby ještě naléhavěji zdůraznil nutnost obrácení. Nechce předložit obraz Boha soudce, který je připraven okamžitě potrestat hříšníka. Jádro poselství je jiné: závěr života přichází znenadání, nesmí se otálet s obrácením, jinak může přijít tragický konec. Bůh je však trpělivý a poskytuje dostatek času a šancí k obrácení: okopává fíkovník a očekává, že přinese ovoce.

EVANGELIUM Lk 13,1-9 *Když se neobráíte, všichni zahynete.*

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

V té době přišli k Ježíšovi se zprávou o Galilejcích, jejichž krev smísil Pilát s krví jejich obětních zvířat. Řekl jim na to:

„Myslíte, že ti Galilejci, když to museli vytrpět, byli větší hříšníci než ostatní Galilejci? Ne, říkám vám; když se však neobráíte, všichni podobně zahynete.

Anebo oněch osmnáct, na které padla věž v Siloe a usmrtila je: myslíte, že byli větší viníci než ostatní obyvatelé Jeruzaléma? Ne, říkám vám; když se však neobráíte, všichni právě tak zahynete.“

Vypravoval pak toto podobenství: „Jeden člověk měl na své vinici zasazený fíkovník a přišel na něm hledat ovoce, ale nic nenašel. Proto řekl vinaři:

„Hle, už tři léta přicházím hledat ovoce na tomto fíkovníku, a nic nenacházím. Poraz ho! Proč má zabírat půdu?“

On mu však odpověděl: „Pane, nech ho tu ještě tento rok. Okopám ho a pohnojím, snad příště ovoce ponese. Jestliže ne, dáš ho pak porazit.““

Slyšeli jsme slovo Boží.

ZAČNI ZNOVU

„Přestaň už vést ten neplodný život, změň své smýšlení, začni znovu!“ To je výzva Pána Ježíše. Úkol změnit svůj život, začínat znovu, je základním požadavkem na každého křesťana. Má dvojí podobu: Jednak se týká osobních katastrof, když nám něco nevyjde, když se nám zhroutí naše životní plány, když

ztratíme blízkého člověka. Ale je to i stálý úkol pro každého křesťana, pro každý den znovu. Co dělá v životních katastrofách člověk bez živé víry v Ježíše, známe z každodenní zkušenosti kolem sebe: začne se litovat a oplakávat. Nebo začne zuřit a slibovat pomstu druhým. Nebo začne ničit sebe v dětinském vzdoru proti všemu a všem. A i když to má tu nejmírnější formu, zůstává člověk zahořklý, zatrpklý, k ničemu dobrý.

Co dělá v životních katastrofách křesťan, nebudu popisovat teoreticky, ukážu to na životě ženy, jejíž památku si v tomto měsíci připomínáme, svatě Františky Římské, po níž mají jméno mnohé naše ženy. Vdala se za šlechtice, myslela, že je i šlechtic duchem, ale byl to prý opilec, hrubec, rváč a děvkař. Františka si poplakala, ale neutíkala od něj k mamince, ani když viděla, že jinačí nebude. Má děti, bude žít pro ně. Měla jich šest. Tři umřely hned jako nemluvňata, čtvrtá, Anežka, umřela dvouletá, pátý synek, v pěti letech. Zůstal jediný chlapec, Jan. K tomu se upnula. Po divoké rvačce, při níž její muž vypálil jakémusi Neapolitánovi statek, přišli mstitelé, zdemolovali dům a synka Jana unesli jako rukojmí. Syna už nikdy neviděla. Muž se od té doby také už nikdy domů nevrátil. Teď snad měla Františka dost důvodů k zoufání.

V prázdném domě sama. A to ještě není vdova, už není ani manželka, ani matka. Poplakala si, ovšem, ale nezuřila, nezoufala. Její zpovědník jí řekl, co učí Ježíšova víra: sám zůstane jen ten, kdo chce být sám. Bezdětný je jen ten, kdo chce být bez dětí. Františka porozuměla a poslechla. Změnila celý svůj život. Je dost dětí v Římě, o které se maminka nestará. Je dost chudých v Římě, kteří nemají střechu nad hlavou. Je dost osamělých v Římě, kteří potřebují její dobré slovo, její úsměv, její ženskou službu. A tak ve Františčině domě je znovu živo. Františku zná jako hodnou tetu kdekteré děcko z ulice. Františku zná kdejaká babička, kdekdo, kdo má trampoty. Františka má pro všechny čas, poradí, povzbudí, pomáhá. Když Františka umírá, zná a miluje tuhle hodnou paní celý Řím. Nebylo ani potřeba procesu o jejím svatořečení. Každému bylo zřejmé, že pochopila, co je to žít křesťansky, že je světece.

Už rozumíš, co je to zmrtvýchvstání? Zlo nezhubilo Ježíše, on žije dál. Zlo nezhubí Kristova věřícího, on je překoná, vstane z něho, žije dál. Vše zlé přežije a obrátí se k lepšímu. Přežije i svou smrt. Pak je tu ještě druhá, každodenní podoba změny smýšlení, nové začínání každé ráno, den co den znovu. Každé ráno se nově rodíme, vstáváme ze snu jako ze smrti. A máme začínat s novou vůlí po dobru, s novou chutí neprožít ten den neplodně a bez užitku, jako ten jalový fíkovník, ale máme přiložit svou ruku k dílu na vysvobození Božího lidu z egyptského zla. Znovu se vydat na cestu za Božím královstvím. Bez velkých slov, bez velkých hesel a řečí, jsme tu pro druhé kolem nás. „Změňte své smýšlení, změňte své jednání, změňte svůj život!“ Tak nám dnes volá Pán. „Učte se ode mne a já vám pomohu. Ponesu vaše břemena s vámi.“ Pochopil jsi? Uslyšel? Půjdeš za ním? To už mu povězte každý sám za sebe.

POSELSTVÍ TRNOVÉHO KEŘE

„Jsem ten, který je tu pro vás!“ Tak zní z hořícího trnového keře Boží odpověď na Mojžíšovu všetečnou otázku. Ano, Bůh je tu pro nás, slyšeli jsme ve čtení ze Starého zákona. A co my, co ty, co já? Pro koho jsme tu my? Tato otázka zazněla do našeho svědomí v evangeliu. A zazněla přímo hrozivě. Jsme zvyklí nazývat evangelium radostným poselstvím, ale dnes bychom je mohli nazvat výhružným poselstvím. Člověče, pro koho žiješ? Komu jsi k užitku, komu k prospěchu? Jaké ovoce přináší tvůj život pro druhé? Jestliže žiješ jen pro sebe, budeš vysekán z vinice Boží! Jestliže se nenapравíte, všichni zahyneme! Opravdu, z dnešního evangelia k nám mluví Ježíšův hlas nezvykle netrpělivě, důrazně a tvrdě. Proč asi, je snadné si domyslet. Jeho posluchači zaujali nepochybně stejně špatný postoj k jeho výzvě, jako to dělá většina posluchačů k hlasu kázání dodnes. Jak to bylo tenkrát? Ano, tak je to správné zatočit pořádně s lenochy, sobci, skřípnout je pořádně, aby se polepšili a napravili! V tomto dávali posluchači Ježíšovi za pravdu. Ale ani je nenapadlo, že by tu výzvu k napravení měli vztáhnout také na sebe.

Není to tak dodnes? Ano, je to hanba našich časů, říkáme: „Je tolik špatností na světě! Lidé jsou zlí. Bůh je musí potrestat!“ A nenapadne nikoho, že Bůh je trestat nemusí, protože každé zlo se trestá samo. Protože člověk se trestá sám, když se nenapравí. Nemá to náš Stvořitel s námi lidmi snadné. Jedni jej odpuzují k naprosté pasivitě a ztotožňují ho se slepými zákony mechaniky přírodních sil. Druzí by zas chtěli, aby Bůh stále příčinlivě pobíhal za každým človíčkem, stále zasahoval, odměňoval, trestal a napravoval. Moc dobře to vyjádřil autor tohoto vyprávění: Uviděl člověk na ulici hladové, opuštěné, žebrající dítě a začal se pohoršovat: „Jak se na tohle Bůh může dívat? Proč pro to dítě něco neudělá?“ A uslyšel ve svém svědomí odpověď: „Já jsem se na to opravdu nemohl dívat. Já jsem už pro to opuštěné dítě něco udělal. Stvořil jsem tebe!“

Člověk proměnil rajskou přírodu svou neposlušností zákonů Boží přírody v zemi s trním a bodláčím. A Boží Syn Ježíš pro nás udělal to, že ty trny nesl na své hlavě. Kdykoli nám teď, v postě, padne mysl na tyto květy našeho zla, rozpomeňme se, co pro nás udělal Bůh, co pro nás udělal Boží Syn a ptejme se nesmlouvavě: co se v této postní době snažím dělat dobrého já? Když se takto rozhodl změnit k lepšímu krvežíznivý Šavel, stal se z něj apoštol národů Pavel. Bázlivý Petr se stal sloupem, oporou celé Církve. Z ženy hříšnice se stala apoštolka. To je smysl postního volání i pro nás: změňte se zavčas k lepšímu, buďte tu jako Otec pro druhé, přinášejme dobré ovoce tam, kde jsou dosud trny.

BŮH ABRAHAMŮV, JEŽÍŠŮV I NÁŠ

„Proč se pořád ještě v kostele čte Starý zákon? Vždyť to není žádné křesťanství! Vraždy tam jsou, samé předpisy a zákazy, formalismus. Vychovává to líčením Božích trestů, potop a Sodom jen ke strachu před Bohem!“ Možná

jste podobné otázky slyšeli také, nebo vás něco podobného také napadlo. Starý zákon, to je trestající Bůh. Nový zákon hlásá Boha milosrdného a odpouštějícího. Proti Bohu spravedlnosti Starého zákona stojí Bůh lásky v Novém zákoně. Tam je Bůh vzdálený, zde je Bůh blízký - je to vůbec ještě jeden a týž Bůh? Je Bůh Abrahamův, Izákův a Jakubův totožný s nebeským Otcem, kterého nám hlásá Pán Ježíš? Je samozřejmé, že mezi vírou starého Izraele a vírou, kterou hlásal Pán Ježíš, rozdíl je, a to kapitální, ale stejně tak je třeba zdůraznit, že Bůh Izraele je i Bohem Ježíšovým, Bohem Otcem Nového zákona. I když lidské představy o Bohu byly v průběhu věků všelijak pokrivené, přece srovnání Starého a Nového zákona o té jednotě svědčí.

Stačí se třeba podívat na obě čtení dnešní neděle, starozákonní a evangelium. Ve starozákonním čtení oslovuje Bůh Mojžíše. Říká, že je mu líto jeho lidí, kteří těžce otročí v Egyptě. Posílá Mojžíše, aby šel ty otroky jeho jménem vysvobodit. Mojžíš se zdráhá: „Vždyť já tě ani pořádně neznám! Jak mám jít do Egypta a říci, že mě posíláš, když ani nevím, jak se jmenuješ!“ Odpověď zní: „Já jsem ten, který jsem! Řekneš lidem: Ten, který jest, posílá mne k vám! Hospodin vašich otců posílá mne k vám!“ Mohli bychom to jméno také přeložit volněji slovy: „Já jsem ten, který je tu pro vás!“ Když sám Bůh chtěl lidem sdělit podstatu svého bytí a svého vztahu k nám, řekl: „Já jsem vám vždycky blízko!“ A když na to později vzpomíná prorok Izaiáš, volá: „Cožpak může matka zapomenout na své dítě? A kdyby i zapomněla, já na tebe nezapomenu. Hle, na své dlaně jsem si tě zapsal.“ (Iz 49,15)

Jak krásná je to představa, jak docela novozákonní je tato představa otcovského Boha! A je to napsáno na stránkách Starého zákona. Tohoto Boha proroků, Boha, který je tu pro nás a s námi, toho hlásal i Pán Ježíš. Ano, říká, jsou také takoví, kteří zahynou. Ale ne proto, že by je odsoudil a zahubil Otec. Ten je nezahubí, ale naopak, pomůže jim, jako když vinař pomáhá neplodnému stromu. Očistí ho, dá mu čas, aby mohl nést ovoce, začít plodit. Ježíš hlásal Boha blízkého ztraceným ovcím, Boha blízkého hříšníkům a celníkům, utlačovaným a bezmocným. Nejkrásnějším obrazem Boha je podobenství o marnotratném synu a laskavém otci, který trpělivě čeká na synův návrat a raduje se z něj.

Tak jako Hospodin ve starozákonním čtení volal Izraelův lid, aby vyšli z otroctví a vydali se na cestu do Zaslíbené země, tak volá týž Hospodin Bůh i nás, abychom vyšli z otroctví svých návyků a zlovyků, abychom i my prožívali dobu postní jako velkou školu očisty: „Jestliže se neobrátíte,“ slyšeli jsme v evangeliu, „dopadnete jako ti, které dal Pilát povraždit, dopadnete jako ti, co na ně spadla věž v Silo; jestliže se neobrátíte, všichni zahynete!“ Fíkovník, strom našeho života, ještě stojí. Ještě máme čas zanechat své neplodnosti, začít nést ovoce. Bůh nás volá k novému začátku života, k obrácení, k napravení chyb. Půl postu je za námi. Co tedy ještě uděláme dnes jako první krok k nápravě svého života?

Říká se vyznání víry.

Přímluvy

Vážné je varování dnešního Božího slova: “Jestliže se nenapравíte, všichni zahynete!” Poprosme jej nyní za celý svět i za nás všechny:

Dej všem lidem milost k obrácení a napravení.

Ať svůj křesťanský život všichni křesťané začnou brát opravdově.

Ať jsou naše chrámy školami radostné lidskosti.

Ať jsme my, zde přítomní, posly pokoje a smíření všude, kam přijdeme.

Ať se v této postní době zbavíme zlých návyků a upevníme svou vůli k dobru.

V křesťanských rodinách vzbuzuj ochotu darovat Církvi nové kněze, řeholníky a řeholnice.

Bože, došli jsme už do poloviny postní doby. Ať letos dobře připravíme půdu naší duše pro setbu zásad evangelia Ježíše Krista, našeho Pána. - Amen.

Nebo:

Mějme na paměti všechna dobrodiní, kterými nás Bůh zahrnuje. S důvěrou mu přednesme své prosby a říkejme:

Za všechny církevní obce, které o Velikonocích přijmou do svého středu nově pokřtěné.

Za křesťany, kteří znevažují Boží jméno povrchností nebo fanatizmem, aby obnovili svojí víru.

Za národy i jednotlivce, kterým jsou upírána jejich práva, jejich lidská důstojnost a svoboda.

Za oběti násilí, teroru, různých neštěstí a přírodních katastrof.

Za ty, kdo se pro svou slabost, stáří nebo nemoc cítí být neužiteční.

Za ty, kdo nějak selhali, a ostatní jim nedávají další šanci.

Za sebe navzájem, abychom změnili své smýšlení a obrátili se k dobru.

Abychom si vážili toho, co máme, především daru křesťanské svobody.

Bože, ty jsi přítomný a působíš i v naší době, ty znáš potřeby i bolesti každého člověka. Vyslyš tyto naše prosby skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

MODLITBA NAD DARY

Posilni nás, Bože, účastí na Kristově oběti, abychom uměli odpouštět svým bratřím a sestrám jejich provinění, když my sami tě prosíme za odpuštění. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

PREFACE v cyklu A

Ježíš otvírá pramen vody živé

V: Pán s vámi.

O: I s tebou.

V: Vzhůru srdce.

O: Máme je u Pána.

V: Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

O: Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky, skrze našeho Pána, Ježíše Krista. Neboť on žízní po spáse světa; co kdysi slíbil ženě ze Samařska, slíbil všem, kdo v něho uvěřili: že v nich otevře studnici vody živé, tryskající do života věčného. A proto tě chválíme a se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé slávě a voláme:

Svatý, svatý, svatý...

PREFACE 1. POSTNÍ v cyklech B a C

Duchovní smysl postní doby

V: Pán s vámi.

O: I s tebou.

V: Vzhůru srdce.

O: Máme je u Pána.

V: Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

O: Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé, dobré a spasitelné, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, abychom ti vždycky a všude vzdávali díky. Neboť ty nám vždy znovu dáváš milost pokání, ty chceš, abychom se připravovali v zbožnosti a horlivé lásce na slavnost velikonočních tajemství. V nich jsme dostali počátek tvého života, v nich rosteme k plnosti tvého synovství skrze našeho Pána Ježíše Krista. Skrze něho tě chválíme a se všemi nebeskými zástupy zpíváme píseň o tvé slávě a voláme:

Svatý, svatý, svatý...

ANTIFONA K PŘIJÍMÁNÍ A

Kdo se napije vody, kterou mu dám, praví Pán, stane se v něm pramenem vody, tryskající do života věčného.

ANTIFONA K PŘIJÍMÁNÍ B a C Žl 84,5

Blaze těm, kdo přebývají v tvém domě, Hospodine zástupů, stále tě mohou chválit.

MODLITBA PO PŘIJÍMÁNÍ

Bože, ty nás živíš už na zemi nebeským chlebem, a dáváš nám tak už nyní podíl na tom, co je dosud skryté našim očím; prosíme tě: dej, ať se v nás působením této svátosti plně rozvíjí tvůj božský život. Skrze Krista, našeho Pána. - Amen.

K ZAMYŠLENÍ A

Samaritáni si na vrchu Garizim u Sichemu založili svůj chrám potom, co židovští vyhnanci odmítli jimi nabízenou pomoc a účast při znovu vybudování chrámu v Jeruzalémě po návratu z Babylonu. Toto odmítnutí plynulo zřejmě z toho, že se smísili s pohanským obyvatelstvem, jehož bohy vedle Hospodina přijali za své. Odpovědí Samaritánů na toto odmítnutí bylo nejprve znemožňování stavby jeruzalémského chrámu a později i opevnění města a nakonec i onen zmíněný chrám. Takové jednání bývá problémem každého člověka, který po hříchu předstupuje před Boha a nabízí částečný návrat za splnění určitých podmínek. Pokud jeho podmínky nejsou splněny, uchyluje se k vlastnímu náboženství, ke stavbě vzdoro chrámu. Víme dobře, že k tomu, abychom mohli být Bohem přijati, je bezpodmínečně nutná pravdivá změna a upřímné obrácení. Takové, k jakému se dopracovala žena u Jakubovy studny při rozhovoru s Ježíšem, když jí pomohl pojmenovat její tajemství, totiž hřích. Zjistila, že nejen vzdoro chrám, ale ani chrám nejsou nutné, vždyť Boha lze uctívat v duchu a v pravdě kdekoli. Pán Bůh nemá problémy s přijetím člověka.

K ZAMYŠLENÍ B

Víme, že Ježíš je novým chrámem, místem, na kterém se setkává Bůh a člověk. Také Ježíšovo společenství, Církev, sestává z Ježíšových učedníků a Bůh přebývá uprostřed nich. Pro někoho se Církev zdá být zbytečná, protože si myslí, že se svou vírou v Boha si vystačí sám, že nepotřebuje a nechce být rušen druhými. Člověk Adam se po hříchu ukrývá před Bohem, má strach; nechce nést odpovědnost za svého bratra, sestru, není jeho strážcem, jak to říká Kain Bohu potom, co zabil svého bratra Ábela. Hříchem se totiž každý staví do samoty a prázdnoty; Bůh sám z vlastní iniciativy přichází, aby člověka hledal a znovu ho pozval do svého společenství, aby mu vrátil původní důstojnost Božího dítěte. Vždyť jej stvořil pro sebe. Ježíš se nechal přibít na kříž a ze své solidarity se nám stal podobným i ve smrti. Boží láska při hledání každého z nás totiž nezná hranice. Pokud dokážeme vyjít ze sebe, zřící se svých hříchů, opouštíme osamocenost a izolovanost a otevíráme se společenství s Bohem i našimi bližními.

K ZAMYŠLENÍ C

S Bohem se člověk musí vždy buď přátelsky setkat, nebo nepříjemně střetnout, protože on jde vstříc každému člověku. Vyvolený národ ho v egyptském otroctví potkal jako osvoboditele, na poušti se s ním naopak střetával, obviňoval jej a vzdaloval se od něj; Izrael v době Krista zůstal vůči Bohu zcela indiferentní, tudíž neplodný. Bohu však nelze utéci. Jak to je u nás? Setkání, střet, netečnost, nebo dokonce útěk? Abychom se s Bohem setkali plodně, je potřebné změnit směr cesty, obrátit se a odstranit předsudky. O tom je dnešní evangelium. Právě v tomto postu se máme vydat na cestu setkání, nikoli vzdoru a odmítnutí. Jak úžasné je setkání Boha s člověkem Mojžíšem a jak velická díla z takového setkání povstala. Tím největším je osvobození člověka, jeho spása.